

400
DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima-quinta
mensis Januarii, anno Domini M. DCC. LXX.

M. MAXIMILIANO-JOSEPHO LEYS,

Doctore Medico, Præside.

An in variolis quandòque Chinachina?

I.

UASI innatus esset singulis hominibus variolarum fomes, paucos quidem reperias quos morbus iste non semel invaserit. Duplex variolarum species; alia discreta, confluens altera: omnes, utraque species non eodem modo afficit: alii sunt etenim in quibus benigna est istius morbi indoles, alii in quibus non tam ex ipsius morbi genio, quàm prava humorum diathesi, malignior. Hanc pestem quasi præludunt horror quidam, anxietas, membrorum jactatio, capitis gravedo, delirium, motus convulsivi, somnolentia, ingens ad sudores propensio, humborum, laterisque, & sub cordis serobiculo dolor, nausea, vomitus, &c. . . . Quæ omnia ad exitum usque pustularum, quarto plerumque die pullulantium, brevi excipit febris exardescens, quæ paulatim iras deponit, & tandem quintum versis sextumve diem, foràs plane proruptâ variolosâ illuvie, omnino mitescit: faciem primò deturpant, manus pedesque, pustulæ rubræ, exilesque admodum, sed dein albescendo, serosâ quâdam, aut purulentâ materie brevi turgescunt, totidemque veluti in abcessus facessunt exiguos, quorum quinque vel sex diebus fit maturatio, quique postea octo vel decem dierum spatio, in crustam sponte deciduam abeunt, ita ut non ultra viginti dies protrahatur hic morbus. hinc liquet variolas humori cuidam heterogeneo, sanguini impacto, natales debere, unde progerminat febris primò debacchans, quæ verò haud ita multò post, humore illo extra cutem propulso, mansuescit, & siccata tandem morbosâ materie, cum jam ullum in sanguine tumultum asserere prorsus impar est ac inhabilis, morbus ille exterminatur. Periculum portendit monstrum illud horrendum, informe, ingens, eò imminentiùs, quò magis subdolè perreptans, caput primò videtur attollere, sed brevi antrum remeans, totamque animaleæ œconomiam intus depascens, orgias ibi agit furiales. Etate adultos, senesque pueris exercet triculentiùs: si à terrore quodam, aut ab alia quacumque causa, mens sui non compos, jam disturbetur, morbus fit periculosior, eoque magis, quò minus sibi temperantes aggreditur, ac dissolutiores: magis sunt in lubrico mulieres gravidæ, recens puerperæ, aut quæ nunc menstruâ laborant: si lues sit epidemica, strages ciet horrendas; si verò haud frequens, pauciores infestet,

minis exasperatur; magis etiam æstate & hyeme, quàm vere & autumnò furit: quocumque morbi stadio maculæ accedant purpureæ, de ægro fere conclamatur. Quatuor tempora variis accidentibus distincta percurrunt variolæ: in primo stadio, huius morbi quasi sit præludium, donec effluerint pustulæ, quarum sit eruptio in secundo: tertium coctionis est tempus, quo papulæ maturescunt, id est, quo in eis nidulans materies in pus convertitur: quartum denique tempus declinationis dicitur, per quod desiccantur folliculi, prorsusque evanescent morbi symptomata.

I I.

DIVERSOS inter qui variolis tentantur homines, alii qui juventute gaudent, quorumque sanguis haud ita facile dissolvitur, hunc morbum absque ferè periculo sustinent. Qui verò vel ætate provectiori, vel obæso corpore, vel scorbutico affectu laborant, quorumque sanguis ad putredinem vergit facillimè, vix variolis afficiuntur, quin gravissimâ simul experiantur symptomata, si istius morbi sævitie, fato non fungantur ineluctabili: ad pravam itaque humorum diathesim referenda est istius morbi acuties: ut igitur quam spargere potest atrox iste morbus vastitas arceri queat, omni ope atque operâ eniti debet Medicus, ne dum fermentescit sanguis, dissolvatur, & in putredinem abeat. Suppositâ semel causâ, ex qua malignitatem suam mutuari videntur variolæ, si Medici omnes, in morbi istius curatione secundi generis antiputrida suadeant, quid mirum? alia etenim, acida nempe, alia verò cardiaca non præscribunt indiscriminât; quandò enim nimis ingruit febris intensior, & sanguine fervidiori turgent arteriæ, tunc acida suadent: quòd si pulsus sit debilis, nec ita expeditus ut erumpere valeant variolæ, tunc cardiaca, ut vinum saccharo, variisque aromatibus conditum, aliaque exhibent propinanda; sed quoniam acida dum sanguinis dissolutionem impediunt, ipsius effervescentiam sæpè sæpius ita temperare, ut ad morbosam materiem expellendam natura prorsus sit impar, eventu nimis funesto sæpius, cheu! fuit comprobatum, & ratione contrariâ sanguinem cardiacis nimis excitari, non semel etiam fuit observatum; his certè remediis corticem peruvianum anteponet nullus non Medicus, si non nimis calefaciendo, cortex ille sanguinis obstet putredini, ac dissolutioni.

III.

CHINA-CHINA remedium dixeris, cujus virtus non tam à ratiocinio deduci potest, quàm ab experientia; si tamen detur locus ratiocinio, nemo nescit huncce corticem, præter resinam & gummi quæ analysi ope extrahuntur, terrâ adhuc aborbente, in astringentium classe positâ, nec non balsamicis scatere partibus, quibus juvatur actio ventriculi, corroborantur illius fibræ, facilior evadit alimentorum digestio, temperantur volatiliores humorum partes, & ita humores alterantur, ut quasi feliciori quodam vinculo facilius inter se coeant, & ab invicem separentur difficilius: si experientiam nunc consulamus, constat apud omnes, nullum ad arcendam gangrænâ, & avertendam putredinem, ipso cortice peruviano, sive extus sive intus præscribatur, remedium dari præstantius; hinc in ulceribus putridis, scorbuticis affectibus, & febribus malignis, felici cum successu quotidie usurpatur: quidni ergo in variolis, confluentibus præsertim, quandoquidem, ut jam probavimus, omnis istius morbi strages ex spontanea quadam, & quasi subitanea humorum dissolutione pendeat, ritè adhiberetur tertio incipiente stadio, quo febris sputrida circa undecimum morbi diem accedens, ægrum in sanitatis portu sæpè interimit. « Hujus causa multitudo pustularum: cum enim maturæ ruerunt pustulæ, tetrâ, uberrimisque vaporibus ægrum undique obvolvunt »

*Vide The-
sim honor.
M. Hyacin-
thi-Theodo-
dori Baron,
à M Le Mo-
nier propo-
no 1749, cu-
titulus: An
in variolis
parvitas.

» tibus, tum puris copiâ quam resorbent oscula venarum, inficitur sanguis;
 » febriles accenduntur motus, stipantibus calore, jactatione, delirio, anxietate,
 » suffocatione molestissimis, donec veneno prostrata succumbant vires.» Quæ
 confluentibus variolis occurrit china-china, ea fibris tonum restituendo,
 puri faciliorem concedet exitum, efficietque ut in venas parcius refluat, imò
 si pus refluxerit, dum balsamicam diathesim humoribus conciliat, adversus
 virulentam illius indolem viscera proteget; quæ quidem virtus ex illius styptica
 amaritie venit oriunda: ob corticis illius usum frequentem ac diu continuatum,
 quâdam stypticitate gaudent omnes corporis succi, quâ fibrarum à quacunque
 causa coherentium, redintegratur oscillatio, ac obfirmatur: diu iterato chinæ-
 chinæ usu, non solummodo immutatur febrilis humor, fibræque nativam
 recuperant elasticitatem, sed per diversa etiam corporis emunctoria, subacta
 jam morbifica materies foras amandatur: tono visceribus restituto, jam solita
 obeunt munia, quibus turgebant, sive per alvum, sive per urinas, vel per sudores,
 vel insensilem perspirationem, succos eliminant nocivos: diuretica itaque
 purgans, sudorifera, aut diaphoretica fit china-china sola, ita ut fibræ insolenter
 antea succussæ, nunc æquabilius titillentur, illarumque vibrationes eundem
 servant tenorem, & fiant isocronæ.

I V.

QUOD evincunt ratiocinium & experientia, idem confirmant observatio &
 authoritas. Quotiescumque chinæ-chinæ usu feliciter sanata fuit corporis
 pars quædam gangrænosa, observavit D. * Monro benignam inde subsecutam
 fuisse suppurationem, minus laudabilem, rursusque benigniorem, prout magis,
 minusve accuratè celebrabatur illud antidotum, unde non solus in hanc sen-
 tentiam adductus est, ut in plurimis mali moris ulceribus, apprimè, ac non sine
 successu, medicamentum illud usurpandum fore, existimaret: illius opinionem
 confirmavit experientia, & in iisdem ulceribus curandis, tanquam specifici
 vices gessit cortex peruvianus. Ex illius corticis benigno effectu, ac laudabili,
 hunc ad debellandam perversæ indolis variolarum ferociam, non inutilem fore
 animo sibi effinxit, analogiâ ductus, idem laudatus & non satis laudandus Autor,
 sive cum ad gangrænam vergere videntur pustulæ, sive ubi earumdem debita non
 fit suppuratio, & non sine delectatione quadam plurimos variolis tentatos,
 chinæ-chinæ ope ex orci faucibus ereptos vidit, sicque scopum sibi propositum
 attigisse; tunc enim materiem quamdam intra cavitatem suam admiserunt
 pustulæ antea depressæ, in pus crassum & albicans conversa est sanies ferosa,
 & maculæ purpureæ, colore immutato, sensimque pallidiores factæ, omnino
 tandem evanuerunt. Celebris illius Practici sententiæ suffragantur haud infimæ
 notæ Medici amicitia & familiaritate ipsi devincti, & corticem illum salutarem
 in variolis non semel experati. . . In secundo hujus morbi stadio, vires corticis
 peruviani experiri unicuique libeat, quas ego sæpè efficaces expertus sum ad febris
 repullulationem præveniendam, ait ** Morisonus. Idem etiam experti sunt MM.
 (1) Huxam, (2) Mead, (3) Wal, &c. . . Hactenus, non nisi post pustularum
 eruptionem, donec omnino fuissent exsiccata, jam sæpè laudatum corticem
 in usum adduxit idem M. (4) Monro, sed ex illius in febre secundaria effectibus
 salutaris, futurum esse ut, si eruptionis ipso tempore subministraretur,
 indolem minus ferocem acquirerent variolæ.

V.

CÆTERUM huncce corticem, omnem in variolis paginam adimplere
 ne existimes: non datur in rerum natura tale specificum: itaque si pul-
 mones infarciuntur, tutus non apparet chinæ-chinæ usus, imò quasi suffoga-

* Vide Monro, Essai de Médecine.

** Vide Morton, de Variolis.

(1) Vide Huxam, Essai sur la petite Vérole.

(2) Mead, de Variolis & morbillis.

(3) Wal, Transactions philosoph.

(4) Vide iterum Monro, Essai de Méd.

tionem inducere aptus natus esset: non floccifacienda sunt cætera quæ in diversis huius morbi circumstantiis utiliter usurpari solent remedia; si arteriis pleno ore ac fortiter micantibus, sive eruptionis, sive febris secundariæ ipso tempore, spiritus difficilis accederet, nec-non menyngum inflammatio, non tam ex nostro cortice quàm si sanguis detraheretur, præsens ægotanti succresceret levamentum; ventriculo & bronchiis, crasso, viscidoque phlegmate intricatis, non ita ac tartarus stibiatus, præstò esset china-china; non tam ac balnei calidi ope, minueretur solidorum tensio spasmodica, cutisque textus laxaretur, adeò ut pustulæ supra cutim facillè possent assurgere; non magis vix pulsantes expediet arterias, nec fibras ita excitabit, ut perinde ac emplastrum vesicatorio, huiusque comite individuâ suppuratione, humorum ad piceam tenacitatem accedentium, æquè copiosa colluvies eliminetur. Verbo, tanquam præpotens medicamentum, cæteris palmam præripit cortex noster, eò quòd in coquendâ, sive maturandâ, ut loquebantur Veteres, morbificâ materie, naturam inprimis adjuvet, unde compestitur febris non mediocriter, lenisque suppurationi promovetur, quod quidem in gangræna, ulceribus & variolis sanandis non parum affert emolumenti.

Ergò in Variolis quandòque China-china.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

*M. CAROLUS-LUDOVICUS-
FRANCISCUS ANDRY.*

*M. JOANNES-BAPTISTA-
ALEXANDER MAIGRET.*

*M. JOSEPHUS LALLEMANT,
Eques, à salubri Stanislas
I. Poloniarum Regis, dum
viveret, Consilio, nec-non
Collegii Regii Medicorum
Nanceianorum Socius Honorarius.*

*M. MATTHÆUS-THOMAS
LACASSAIGNE.*

*M. JOSEPHUS PHILIP,
Scholarum Professor designatus.*

*M. PETRUS POISSONTER;
à Regia Scientiarum Academia
Parisiensi, Regis in
Sacro Consistorio Consiliarius
Medicus, Regi à Consiliis
Medicis; in Regiis Arcibus
maritimis & Colonis, totius
Medicinæ Præfectus, Regiarum
Parisiensis, Divioniensis,
Petroplitanæ, &
Stokolmiensis Academicarum
Socius, Professor & Censor
Regius.*

*M. FRANCISCUS PORTIER
DE LA HOUSSINIÈRE,
Chirurgiæ Gallico idiomate
Professor.*

*M. JOANNES D'ARCET,
utriusque Pharmacæ Professor
designatus.*

*M. ANTONIUS LE CAMUS,
Regii Medicorum Nanceianorum
Collegii, Academicarum
Regiarum Rupelensis &
Ambianensis, Societatisque
Literariæ Catalaunensis Socius.*

Proponerebat Parisiis, JOANNES - JACOBUS NOLLAN, Parisinus, saluberrimæ
Facultatis Medicinæ Baccalaureus, Theſeos Autor. A. R. S. H. 1770.

Ex Typis QUILLAU, Universit. & Facultat. Med. Typograph.